

NÕUKOGU SOOVITUS,**9. juuli 2019,****milles käsitletakse Itaalia 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2019/C 301/12)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 21. novembril 2018 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2019) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 21. märtsil 2019 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 21. novembril 2018 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Itaaliat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 21. märtsil 2019. Nõukogu võttis 9. aprillil 2019 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala 2019. aasta soovitus“), milles esitatakse viis euroala soovitusel („euroala soovitusel“).

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

⁽³⁾ ELT C 136, 12.4.2019, lk 1.

- (2) Kuna Itaalia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Itaalia tagama allpool esitatud soovitudes 1–5 kajastuva euroala 2019. aasta soovitud täieliku ja õigeaegse täitmise. Eelkõige aitavad meetmed avaliku halduse, kohtusüsteemi ja konkurentsi valdkonnas järgida esimest euroala soovitud seoses vastupanuvõimeliste tooteturgude ja institutsioonide kvaliteediga; investeeringutega seotud majanduspoliitika kindlatele valdkondadele keskendumine ja juhuslike tulude kasutamine valitsemissektori võla vähendamiseks aitab järgida teist euroala soovitud seoses investeeringute toetamise ja eelarvepuhvide taastamisega; meetmed, mille eesmärk on parandada töölalast konkurentsivõimet ja nihutada maksukoormus tootmisteguritelt mujale, aitavad järgida kolmandat euroala soovitud seoses tööturu toimimisega; ning meetmed pankade bilansside parandamiseks aitavad järgida neljandat euroala soovitud seoses viivislaenu vähendamise ja rahaliidule.
- (3) 27. veebruaril 2019 avaldati 2019. aasta aruanne Itaalia kohta. Selles hinnati Itaalia edusamme nõukogu poolt 13. juulil 2018 vastu võetud riigipõhiste soovitudes⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitudes järelmeetmeid ja Itaalia edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 27. veebruaril 2019. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Itaalias esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Ennekoike tingivad valitsemissektori suur võlg ja tootlikkuse pikaajaline nõrk areng piiriülese tähtsusega risk. Meetmete võtmine on eriti tähtis selleks, et vähendada võimalikku kahjulikku mõju Itaalia majandusele ning – selle suurus ja piiriülest tähtsust arvestades – majandus- ja rahaliidule.
- (4) Itaalia esitas 19. aprillil 2019 oma 2019. aasta riikliku reformikava ja 2019. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. Itaalia 2019. aasta riiklikus reformikavas on ainult osaliselt käsitletud struktuurset probleemi, mis tõstatati 2018. aasta riigipõhistes soovitudes, ning tihti on puudu üksikasjad kavas esitatud vähest uute kohustuste ja nende täitmise ajakava kohta. Siiski tugineb Itaalia reformistrateegia erinevates valdkondades juba ettevalmistamisel olevatele olulistele reformidele, andes tunnistust üldisest järjepidevusest eelmiste aastate riiklike reformikavadega.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitudes on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽⁵⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitudes rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investimisfondide tohususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Itaalia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsus eeldab oma 2019. aasta stabiilsusprogrammis, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk kasvab 2018. aasta 2,1 %-lt SKPst 2019. aastal 2,4 %-le SKPst ja seejärel väheneb järk-järgult 2020. aastal 2,1 %-le ja 2022. aastaks 1,5 %-le. Nendes prognoosides eeldatakse käibemaksutõusu (1,3 % SKPst 2020. aastal ja 1,5 % SKPst alates 2021. aastast), mis kehtestati seadusega kui kaitseklausel, et saavutada alates 2020. aastast eelarve-eesmärgid. Ümberarvutatud struktuurset eelarvepositsioonist⁽⁶⁾ nähtub, et programmi perioodil ei ole kavas saavutada keskpika perioodi

⁽⁴⁾ ELT C 136, 12.4.2019, lk 48.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽⁶⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

eelarve-eesmärki, mis muudeti tasakaalustatud struktuursest eelarvepositsioonist 2019. aastal struktuurseks ülejäägiks 0,5 % SKPst alates 2020. aastast. 2019. aasta stabiilsusprogrammis prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPse, mis 2018. aastal suurenes (2017. aasta 131,4 %-lt 132,2 %-le SKPst), suureneb 2019. aastal 0,4 protsendipunkti võrra SKPst, st 132,6 %-le, ja väheneb 2022. aastaks 128,9 %-le. Neis prognoosides eeldatu kohaselt saadakse erastamisest 2019. aastal tulu 1 % SKPst ja 2020. aastal 0,3 % SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Ent viimaste aastate käibemaksutõusud, mis kehtestati seadusega kui kaitseklauslid, on korduvalt tühistatud, asendamata neid muude asjakohaste rahastamismeetmetega, ja erastamiseesmärke ei ole piisavalt saavutatud. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoos, mis põhineb eeldusel, et poliitikat ei muudeta, näeb 2020. aastaks ette väiksemat SKP nominaalkasvu ja valitsemissektori suuremat eelarvepuudujääki kui 2019. aasta stabiilsusprogrammis. Komisjoni prognoos ei hõlma käibemaksutõusu, mis kehtestati seadusega 2020. aastaks kui kaitseklausel.

- (7) Komisjon esitas 5. juunil 2019 aluslepingu artikli 126 lõikega 3 kooskõlas koostatud aruande, kuna Itaalia ei täitnud 2018. aastal võlareeglit. Pärast kõigi asjaomaste tegurite hindamist jõuti aruandes järeldusele, et aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/1997 määratletud võlakriteeriumit ei saa täidetuks lugeda, mistõttu tuleks selle alusel alustada võlapõhist ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust.
- (8) Jätkuna 2019. aasta muudetud eelarvekavas esitatud taotlusele kinnitatakse 2019. aasta stabiilsusprogrammis, et Genovas asuva Morandi silla kokkuvarisemisel ja 2018. aasta erakordselt halbadel ilmastikutingimustel oli märkimisväärne mõju eelarvele, ning esitatakse piisavad tõendid nende täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Eelkõige märgitakse 2019. aasta stabiilsusprogrammis, et 2019. aasta eelarve hõlmab umbes 0,2 % ulatuses SKPst erakorralisi kulusid seoses teedevõrgu erakorralise hooldusprogrammi ja hüdrogeoloogiliste riskide piiramiseks ette nähtud ennetuskavaga. Tulenevalt otsesest seosest Genovas asuva Morandi silla kokkuvarisemise ja 2018. aasta erakordselt halbadel ilmastikutingimustega võiks kaaluda teedevõrgu erakorralise hoolduse ja hüdrogeoloogiliste riskide ennetamise kulude erikohtlemist „erakorralise sündmuse klausli“ kohaldamise raames. Komisjoni hinnangul on nimetatud meetmete tõttu lubatud lisakulud 2019. aastal 0,18 % SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätteid arvestavad selle lisakuluga, sest Genovas asuva Morandi silla kokkuvarisemist ja erakordselt halbu ilmastikutingimusi käsitatakse ebatavaliste sündmustena, mille mõju Itaalia riigi rahandusele on märkimisväärne, ning keskpika perioodi eelarve-eesmärgist ajutise kõrvalekaldumise lubamine ei seaks ohtu riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Lõplik hinnang – sealhulgas seoses lisakuludega – antakse 2020. aasta kevadel, võttes aluseks Itaalia ametiasutuste esitatud tegelikud andmed 2019. aasta kohta.
- (9) 13. juulil 2018 soovitas nõukogu Itaaliale tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude ⁽⁷⁾ nominaalne kasvumäär ei ületaks 2019. aastal 0,1 %, mis vastab aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2019. aastal kaldutakse soovitatud kohandusest keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas märkimisväärselt kõrvale. Järeldus jääks samaks ka juhul, kui arvata 2019. aasta stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõudest maha eelarvemõju, mis on Genovas asuva Morandi silla kokkuvarisemisele järgnenud teedevõrgu erakorralisel hooldusprogrammil ja erakordselt halbadele ilmastikutingimustele järgnenud hüdrogeoloogiliste riskide piiramiseks ette nähtud ennetuskaval.

(7) Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (10) Võttes arvesse, et Itaalia valitsemissektori võla suhe SKPsse on üle 60 % SKPst ja prognoositav SKP lõhe on $-0,1$ %, peaks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalväärtes 2020. aastal $0,1$ % vähenema, mis vastab struktuursetele kohandusele $0,6$ % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksist. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, on oht, et 2020. aastal kaldutakse sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Esmapilgul ei saa prognoosida, et Itaalia täidab 2019. ja 2020. aastal võlareeglit. Lisaks sellele tähendab Itaalia valitsemissektori võla suur suhtarv (umbes 132 % SKPst) seda, et võla teeninduskulude katmiseks on määratud märkimisväärsed vahendid, mis on toimunud rohkem majanduskasvu soodustavate kuluartiklite, sealhulgas hariduse, innovatsiooni ja taristu arvelt. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et alates 2019. aastast tuleks võtta stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks vajalikud meetmed. On oluline, et mis tahes juhuslikke tulusid kasutataks valitsemissektori võla suhtarvu edasiseks vähendamiseks.
- (11) Tootmisteguritel lasub endiselt Itaalia maksusüsteemi suur koorem, mis mõjutab negatiivselt majanduskasvu. Tööjõu ja kapitali suur maksukoormus pärsivad tööhõivet ja investeringuid. 2019. aasta eelarves alandati füüsilisest isikust ettevõtjate ja väikeettevõtjate maksumäära. Sellega aga suurendati ajutiselt ettevõtjate, eelkõige finantsasutuste üldist maksukoormust. Vähem kasvu pidurdavad maksubaasid, nagu omand ja tarbimine, on alakasutatud, mis tähendab, et maksukoormuse saaks eelarveneutraalsel viisil tööjõult ja kapitalilt mujale nihutada. 2015. aastal vabastati esmane eluase korduvast omandimaksust, kusjuures vabastus kehtis ka jõukamatele kodumajapidamistele. Lisaks sellele on omandimaksu arvutamise aluseks kasutatavad maa- ja kinnisvaraväärtused (katastriväärtused) suuresti aegunud ja reform nende vastavusseviimiseks praeguste turuväärtustega on ikka veel pooleli. Maksukulud on ohtralt ja need on väga suured, eriti vähendatud käibemaksumäärade puhul, ning nende lihtsustamist on viimastel aastatel pidevalt edasi lükatud. Samuti saaks maksukuulekate ettevõtjate ja kodumajapidamiste koormat kergendada maksuseadustiku keerukust vähendades ja üldist maksukuulekust suurendades. Ennekõike on käibemaksulõhe (st vahe teoreetilise käibemaksutulu ja tegelikult kogutud käibemaksutulu vahel) üks liidu suuremaid. Üks selle põhjuseid on massiline maksudest kõrvalehoidumine, mis on eelkõige seotud arvete esitamata jätmisega. Kohustus esitada elektrooniliselt kviitungid kõigi lõpptarbijatega tehtud äritehingute kohta on positiivne samm lõhe kaotamise suunas. Ent viimastel aastatel on tõstetud sularahamaksete seaduslikke ülempiire ja see võib pärsida elektrooniliste maksete kasutamist. Ent elektrooniliste maksete kasutamise soodustamine võib suurendada stiimuleid arvete esitamiseks ja parandada seeläbi maksukuulekust.
- (12) Itaalia kulutused pensionidele (2017. aastal umbes 15 % SKPst) on liidus ühed kõrgemad ja eeldatakse, et vanadussõltuvusmäära suurenemisest tulenevalt kasvab nende osakaal keskpikas perspektiivis. 2019. aasta eelarve ja 2019. aasta jaanuari dekreet-seadus, millega rakendatakse uut ennetähtaegselt pensionile jäämise kava, pööravad varasemad pensionireformid osaliselt tagasi, mistõttu riigi rahanduse jätkusuutlikkus keskpikas perspektiivis halveneb. Nende uute sätete tõttu suurenevad pensionikulud keskpikas perspektiivis veelgi. 2019. ja 2021. aasta vahel võimaldab ennetähtaegselt pensionile jäämise kava (quota 100) pensionile jääda neil 62-aastastel, kes on 38 aastat sotsiaalmakseid maksnud. Lisaks sellele on laiendatud olemasolevate ennetähtaegselt pensionile jäämist käsitlevate sätete kohaldamisala; muu hulgas on kuni 2026. aastani peatatud eelmiste pensionireformide raames kasutusele võetud nõutavate minimaalsete sissemaksete indekseerimine oodatava eluea alusel. Nende sätete jaoks 2019. aasta eelarves ette nähtud vahendid olid $0,2$ % SKPst 2019. aastal ning $0,5$ % SKPst 2020. ja 2021. aastal, ent samal ajal eeldatakse lähiaastatel täiendavaid kulusid. Avaliku sektori suured kulutused pensionidele seavad piirid muudele sotsiaalsetele ja majanduskasvu soodustavatele kuluartiklitele, nagu haridus ja investeringud, ning piiravad võimalusi vähendada üldist suurt maksukoormust ja suurt valitsemissektori võlga. Lisaks sellele võib ennetähtaegselt pensionile jäämise võimaluse laiendamine mõjutada negatiivselt tööjõu pakkumist, seda olukorras, kus Itaalia on tööhõives osalevate eakamate töötajate (55–64-aastased) poolest liidu keskmisest juba maha jäänud, kammitsedes seega potentsiaalset majanduskasvu ja vähendades valitsemissektori võla jätkusuutlikkust. Selleks et pensionikulude suurenemist piirata, tuleks täielikult rakendada varasemalt juba vastu võetud pensionireformid, mille eesmärk on piirata elanikkonna vananemisest tulenevaid kaudseid kohustusi. Lisaks sellele võimaldaks säästu see, kui käsile võetaks suured ja sissemakseid ületavad pensioniõigused, austades seejuures õigluse ja proportsionaalsuse põhimõtteid.

- (13) Hoolimata majanduse aeglustumisest jätkus tööhõive kasv ka 2018. aastal, ehkki veidi aeglasemas tempos kui sellele eelnenud aastal. Aasta lõpuks oli töötavate inimeste arv 23,2 miljonit, see tähendab suurem kui enne kriisi. Tööhõive määr (20–64aastased) tõusis mullu 63 %ni, ent jäab endiselt kaugemale maha liidu keskmisest (73,2 %). Lisaks sellele on piirkondade vahel märkimisväärsed erinevused ja tööturg püsib killustatuna, kusjuures 2018. aastal suurenes veelgi tähtajaliste töölepingute osakaal. Töötuse määr langes 10,6 %-le. Pikaajaline ja noorte töötus on jätkuvalt suur, mõjutades negatiivselt potentsiaalset majanduskasvu ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Mitteamtiusus on valdav naiste, väheste oskustega inimeste ja noorte hulgas. Lisaks sellele on mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (15–24aastased) osakaal üks liidu suuremaid (2018. aastal 19,2 %). Samuti on laialt levinud mittevabatahtlik osalise tööajaga töö, mis viitab tööturul püsivale loidusele.
- (14) Sissetulekute ebavõrdsus ja vaesuse oht on suur ning piirkondade ja territooriumide vahel on selles osas suured erinevused. 2017. aastal oli vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus 28,9 % elanikkonnast, see tähendab enam kui enne kriisi ja tunduvalt rohkem kui liidus 2017. aastal keskmiselt (22,4 %). Eriti rängalt mõjutab see lapsi, ennekõike rändetaustaga lapsi. Palgavaesus on suur ja kasvab, eriti ajutiste töötajate ja rändetaustaga isikute puhul. Füüsilisest isikust ettevõtjad, kes moodustavad 20,8 % tööjõust (võrdluseks: liidus keskmiselt on neid 13,7 %), on sotsiaalsete riskide eest üldiselt vähem kaitstud kui palgatöötajad. Probleemaatiline on ka taskukohase ja korraliku eluaseme kättesaadavus ning sotsiaalteenuste pakkumine on jätkuvalt vähearenenud ja killustatud. Sotsiaalsete siirete mõju vaesuse ja ebavõrdsuse vähendamisele on endiselt üks väiksemaid liidus. 2018. aastal kasutusele võetud vaesusevastane kava on asendatud uue ulatusliku kavaga (kodanikupalk); ka selle aluseks on aktiivne kaasamine teatavatel tingimustel. Tööturu- ja sotsiaalsatustel lasuv märkimisväärne halduskoormus on probleemiks reformi rakendamisel. Kava tegelik mõju sõltub sellest, kui tulemuslikult suudavad meetmed inimesi tööturule või koolitussüsteemi kaasata, millisel määral osutatakse isikustatud sotsiaalteenuseid ja milline on kontroll. Ennekõike sõltub vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamisele avalduv mõju tegelikult suutlikkusest jõuda kõige rohkem abi vajavate inimesteni. Tervishoiusüsteemi üldine olukord on hea, ehkki kulutused sellele on allpool liidu keskmist. Sellest hoolimata on tervishoiuteenuste pakkumises piirkonniti juurdepääsu, võrdsete võimaluste ja tulemuslikkuse seisukohast märkimisväärsed erinevused; olukorda saaks parandada parema halduse ja osutatavate teenuste standardtasemetele vastavuse jälgimisega. Puudega inimeste ja muude ebasoodsas olukorras olevate rühmade toetamise pant on rohkem kodu-, kogukonnapõhiseid ja pikaajalisi hooldusteenuseid.
- (15) Deklareerimata on töö Itaalias, eriti Itaalia lõunapoolsetes piirkondades, laialt levinud. Itaalia riikliku statistikainstituudi hinnangul oli varimajanduse maht 2016. aastal umbes 210 miljardit eurot (12,4 % SKPst). Umbes 37,2 % sellest moodustab deklareerimata töö. Ennekõike puudutab see haavatavaid rühmi, nagu rändajad, naised ja alaealised. Uus tööinspeksiooniamet, mis alustas tegevust 2017. aastal, pööras erilist tähelepanu nähtusele nimega „caporalato“ põllumajandussektoris, mida iseloomustab deklareerimata töö sagedus ja tööalase ärakasutamise oht, eriti mis puudutab ebaseaduslikke rändajaid. Selleks et vältida deklareerimata töö ja tööalase ärakasutamise ja neid ennetada ning tagada õiglased ja ohutud töötingimused, tuleb hiljuti vastu võetud meetmeid tähelepanelikult jälgida ja täiendada samme astuda. Lisaks on oluline tagada, et kodanikupalga käikuminekul loodaks maksimaalsed stiimulid deklareeritud tööks ja toetataks deklareerimata töö ametlikuks muutmist nii põhjaliku järelevalve kui ka positiivsete stiimulitega.
- (16) Uut kodanikupalga kava puudutava reformi rakendamise seisukohast on ülimalt oluline parandada avalike tööturuasutuste tööd, suurendades ressursse ja tõstes teenuste kvaliteeti. Madalapalgalistele töötajatele ja töötutele makstava uue kodanikupalga kava seisukohast on tulemuslik aktiivne tööturupoliitika oluline vahend, millega vähendada tööturu ebatõhusust ja luua inimestele stiimulid töötamiseks. Sellega seoses on hädavajalik, et tööturuasutustel oleks piisaval arvul kvalifitseeritud töötajaid. Selleks et suurendada töötajate liikuvust ning varustada töötajad

oskustega, mida nad tulevaste tööturu väljakutsete ning ühe keerukama ja konkurentsitihedama töökeskkonna tõttu vajavad, on ülimalt oluline tõhus töötusisimise, mille eesmärk on parandada koolitust ja täiendusõpet. Hiljuti on võetud teatavaid meetmeid aktiivse tööturupoliitika tõhustamiseks: näiteks määratleti seirenäitajad ja miinimumnõuded, võeti vastu pikaajalisi töötuid puudutav strateegia ja töötati välja vahend kvalitatiivseks profiilialalüüsiks. Ent sellest hoolimata on riiklike tööturuasutuste üldine tõhusus ja nende suutlikkus inimestele tööd leida jätkuvalt nõrk, tulemused on piirkonniti väga erinevad ning sotsiaal- ja hariduspoliitikaga integreerimine piiratud. Samuti tehakse tööandjatega vähe koostööd.

- (17) Itaalia sooline tööhõivelõhe on üks liidu suuremaid ja ehkki naiste tööhõive määr on pisut tõusnud, on see oluliselt allpool liidu keskmist (2018. aastal vastavalt 53,1 % ja 67,4 %). Hooldusteenustesse ja naiste osalusse tööturul ei investeerita endiselt küllaldaselt; ebapiisavad on ka meetmed, millega edendada võrdseid võimalusi ning asjakohast töö- ja eraelu tasakaalustamise poliitikat. Sellest hoolimata puudub ikka veel terviklik strateegia, millega edendada naiste tööturul osalemist. Kohustuslikku isapuhkust küll pikendati õige pisut (neljalt päevalt viiele), ent vanemahpuhkuste süsteem ei vasta endiselt vajadustele. See koos vähearenenud lapsehoiu- ja pikaajalise hoolduse teenustega on põhjus, miks naised, kellel on lapsed või kelle teised pereliikmed vajavad hooldust, pahatihti töötada ei saa. 2017. aastal sai formaalset alusharidust ainult 28,6 % alla kolme aasta vanustest lastest, see tähendab märkimisväärselt vähem kui liidus keskmiselt. Lapse- ja tervishoidu ning pikaajalisse hooldusesse investeerides tuleks arvesse võtta teenuste kättesaadavuse suuri geograafilisi erinevusi. Lisaks sellele vähendab leibkonna teise palgasaaja suur maksukiil naiste rahalisi stiimuleid tööle asuda. Naiste suurem tööjõus osalemise määr ning ka suurem üldine osalemise määr soodustaks majanduskasvu, suurendades tööjõu pakkumist, vähendades vaesust ning leevendaks elanikkonna vananemisest tulenevaid sotsiaalseid ja majanduslikke riske.
- (18) Kollektiivläbirääkimiste raamistiku algselt kavandatud reformi eesmärk oli viia palgad paremini kooskõlla eri piirkondade ja ettevõtete majanduslike tingimustega. 2018. aasta märtsis kirjutasid Confindustria ja Itaalia kolm peamist ametiühingut (Cgil, Cisl ja Uil) alla raamlepingule, millega laiendatakse teise tasandi kollektiivläbirääkimisi. Lisaks suureneb lepinguga õiguskindlus, kuna sellega kehtestatakse selgemad eeskirjad sotsiaalpartnerite esindatuse kohta läbirääkimistel ja täiustatud algoritm miinimumpalkade kehtestamiseks. 2018. aasta lõpus kirjutasid tööandjate organisatsioon ja kolm peamist ametiühingut alla esimesele rakenduslepingule esindatuse ning töötervishoiu ja tööohutuse kohta.
- (19) Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu edendamiseks on äärmiselt oluline investeerida haridusse ja oskustesse. Haridus- ja koolitussüsteemi nõrkus ning vähene nõudlus kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu järele mõjutavad negatiivselt Itaalia üldiselt visalt kasvavat tootlikkust. Haridus- ja koolitussüsteemi kvaliteedi parandamine on oluline probleem. Koolist väljalangejate (haridussüsteemist varakult lahkujate) osakaal püsib oluliselt suurem kui liidu keskmine (2018. aastal vastavalt 14,5 % ja 10,6 %) ning haridustulemustes esinevad ulatuslikud piirkondlikud ja territoriaalsed erinevused. Ehkki alg- ja keskharidusele eraldatavate vahendite osakaal on üldiselt sama nagu liidus keskmiselt, võiksid õpitulemused paraneda, kui tehtaks täiendavaid jõupingutusi õpetajate leidmiseks, tulemuslikuks värbamiseks ja motiveerimiseks. Värbamissüsteem on liiga teadmistepõhine, selle asemel et põhineda oskustel, ja

koolituse osa selles on piiratud. Lisaks sellele püsivad Itaalia õpetajate palgad rahvusvaheliste standardite ja kolmanda taseme haridust omavate töötajate töötasuga võrreldes madalad. Palgatõus on aeglasem kui õpetajatel mujal maailmas ja karjääriväljavaated on piiratumad, kuna õpetajatel on ainult üks karjääritee võimalus. Lisaks sellele põhineb edutamine üksnes ametis olnud ajal, mitte töötulemustel. Selle tõttu ei ole õpetajakutse kõrgelt kvalifitseeritud isikute hulgas kuigi populaarne ja pedagoogilisel personalil puuduvad stiimulid, mis omakorda mõjutab negatiivselt õpilaste õpitulemusi. Viimastel aastatel sai hoogu õpipoisiõppe süsteem, ent vastuvõetud meetmetega on selle rolli vähendatud. Itaalia õpilaste ja täiskasvanute põhipädevuste ja -oskuste alased tulemused on liidu kõige kesisemate hulgas. Täiskasvanud õppureid on väga vähe ja nende arv väheneb, seda olukorras, kus kõrge ja madala kvalifikatsiooniga töötajate vaheline tööhõivelohe on liidus üks suuremaid. Eriti on täiendusõpet vaja digioskuste vallas. Digioskuste ja -taristu valdkonnas on seni tehtud piiratud edusamme. Investeeringud inimkapitali on era- ja avaliku sektori investeeringute hoogustamise eeltingimus ning praegu digioskuste ja täiskasvanuõppe soodustamiseks võetud meetmete juures puudub terviklik lähenemisviis. Alg- ja edasijõudnute tasemel digioskused on alla liidu keskmise: algtasemel digioskused on ainult 44 %-l 16–74aastastest (liidus on see näitaja 57 %).

- (20) Kesine oskustesse investeerimine aeglustab Itaalia üleminekut teadmistepõhisele majandusele, pärsib tootlikkuse kasvu ning piirab võimalusi parandada hinnaväliselt konkurentsivõimet ja kiirendada SKP kasvu. Vajakajäämistega hariduse vallas on samuti seletatav asjaolu, et Itaalia mikro- ja väikeettevõtjate tootlikkus on väiksem kui teistes liikmesriikides. Kolmanda taseme haridus kannatab alarahastatuse ja töötajate nappuse all ning ehkki kutseõppele orienteeritud kõrgharidus on tööturul väga konkurentsivõimeline, on võimalusi selleks piiratud. Ülikoolilõpetajate osakaal on endiselt väike (2018. aastal 27,9 % 30–34aastastest) ning sellega kaasneb kolmanda taseme hariduse omandanute suhteliselt väike arv, eriti mis puudutab teadus- ja tehnikaerialasid. Era- ja avaliku sektori investeeringute, eelkõige immateriaalsesse varasse tehtavate investeeringute hoogustamise eeltingimuseks on sihtotstarbelised investeeringud oskustesse. Vaja on soodustada teadmistemahukate valdkondadega seotud uurimistööd ja parandada erioskusi, näiteks digi- ja finantsvaldkonnas.
- (21) Tootlikkuse suurendamisele suunatud strateegiad, nagu toote-, protsessi- ja organisatsiooniinnovatsioon, leiavad väiksemates ettevõtjates kasutust ainult piiratud määral, eriti Lõuna-Itaalias. Investeeringud immateriaalsesse varasse on alates 2000. aastate algusest olnud märkimisväärselt väiksemad kui liidus keskmiselt. Ettevõtjate kulutused teadus- ja arendustegevusele on ligi poole väiksemad kui euroalal keskmiselt. Avalik toetus ettevõtjate teadus- ja arenduskulutustele püsib väike, ehkki tänu maksusoodustuste endisest suuremale rollile see paraneb. Samuti on allpool euroala keskmist avaliku sektori kulutused teadus- ja arendustegevusele. Vähene innovatsioon võib samuti aeglustada üleminekut rohemajandusele. Itaalia innovatsioonitulemuste parandamiseks on vaja täiendavalt investeerida immateriaalsesse varasse ja panna rohkem rõhku tehnosiirdele, võttes arvesse piirkondlikke nõrkusi ja ettevõtjate suurt. Hiljuti tehti teatavaks mõned eelarvemeetmed, millega edendatakse uuenduslikke tehnoloogiaid. Avaliku sektori toetust ettevõtjate teadus- ja arenduskulutustele saab suurendada, kasutades otsese ja kaudsete meetmete tasakaalustatud kombinatsiooni ning hinnates põhjalikult olemasolevaid ajutisi maksusoodustusi, et muuta kõige tõhusamad neist alaliseks. Meetmed teadmiste toetuseks – näiteks tehnoloogiaklastrid – ja ettevõtjatevaheline koostöö aitavad eriti just väiksematel ettevõtjatel nende raskustega toime tulla ja suurendavad nende väikest tootlikkust.
- (22) Riigi taristu kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse parandamiseks on vaja investeeringuid. Transpordisektoris ei ole Itaalia saavutanud tulemusi oma taristuinvesteeringute strateegia („Connettere l'Italia“) vallas. Väga piiratud edusamme on tehtud seoses kavandatud investeeringutega raudteedesse, maanteedesse ning säästvasse linnalisse liikumiskeskonda. Selle põhjuseks on haldusviivitused, kulutuste ebatõhusus, avalike hangete ja kontsessioonide seadustiku ebatäielik rakendamine ning kohtuvaidlused. Liidu transpordi tulemustabelist nähtub, et Itaalia taristu kvaliteet on alla liidu keskmise. Ilmselgelt on tõsiseid probleeme rajatiste korrashoiuga – selle tõenduseks on Genovas asuva Morandi silla kokkuvarisemine. Valitsus on seadnud prioriteediks hoolduse ja ohutuse, koostades kogu taristu seisukorra järelevalvekava ja luues uue ameti, kes vastutab raudtee- ja maantetaristu ohutuse eest. Sellest tulenevalt lubati Itaaliale 2019. aastal 1 miljardi euro suurust kõrvalekallet liidu eelarve-eeskirjadest investeerimiskava jaoks,

mille eesmärk on tagada Morandi sillaga sarnase maantetaristu ohutus. Üks viis keskkonnaprobleemidega tegeleda on investeringud säästvasse transporti ja taristusse. Liidu 2030. aasta ambitsioonikate energia- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks tuleb suurendada rohelisi investeringuid. Integreeritud riiklik energia- ja kliimakava on peamine allikas, kust saada suuniseid CO₂-heite vähendamise ja energeetika valdkonna investeringuvajaduste kindlaksteigmiseks. Vaja on investeringuid energiataristu parandamiseks, mis aitaksid muuta energiasüsteemi vastupanuvõimelisemaks, puhtamaks, ohutumaks ja paindlikumaks, suurendades samal ajal turu terviklikkust ja vähendades hinnaerinevusi. Itaalia elektrivõrk ei ole veel piisavalt varustatud selleks, et saada hakkama suurenenud piiriüleste edastuste ja 2030. aastaks kavandatud muutliku taastuenergia edastamisega. Vaja on investeerida hüdrogeoloogiliste ja seismiliste riskide ennetamisse, et vähendada erakorralisi kulutusi, muu hulgas taristule. 2019. aastal lubati Itaaliale 2,1 miljardi euro suurust kõrvalekallet liidu eelarve-eeskirjadest suurte hüdrogeoloogiliste riskide ennetamiseks. Lisaks sellele tehakse Lõuna-Itaalias vähe töhusaid investeringuid jäätmeäitlus- ja veetaristusse, samas kui veenappuse ja põua oht ei ole kusagile kadunud. Endiselt püsib investeringuid sektori killustatus, millele lisandub väiksemate ettevõtjate kesine krediitiprofiil. Piirkondlike erinevustega aitaksid samuti tegeleda investeringud muu hulgas kliimamuutustele reageerimise, keskkonnasäästlikkuse ja riskiennetuse, samuti maapiirkondade ühenduvuse vallas. Maapiirkondades on vähem arenenud ka lairibavõrk. Ülikiire (100 Mbit/s ja rohkem) lairibaihenduse kättesaadavuse vallas jääb Itaalia endiselt teistest maha (vaid 24 % võrreldes liidu 60 % keskmisega) ja on üks viimaseid (27. kohal) ning kasv on endiselt väga tagasihoidlik. Nii ülikiire lairibaihenduse kättesaadavuse kui ka selle kasutuselevõtu näitajad on tunduvalt alla liidu keskmise.

- (23) Avaliku sektori, eriti kohaliku tasandi asutuste vähene suutlikkus rahastust hallata kujutab enesest keerukate menetluste, vastutuse kattuvuse ja riigiteenistuse puuduliku haldamise tõttu kõiki sektoreid puudutavat investeerimistõket. Oskuste nappus avalikus sektoris piirab suutlikkust investeerimisprojekte hinnata, valida ja hallata. See on komistuskiviks ka liidu rahaliste vahendite kasutamisel, mille puhul Itaaliale on liidu keskmisega võrreldes mahajäämus. Valitsemise madalam kvaliteet Lõuna-Itaalias piirab tõsiselt sealset kulutuste ja poliitiliste otsuste tegemise suutlikkust. Haldussuutlikkuse parandamine on eeltingimus, et rakendada tulemuslikult avaliku sektori investeringuid ja kasutada liidu rahalisi vahendeid, mille positiivne mõju kandub üle erasektori investeringutele ja SKP kasvule. Sellised parandusmeetmed suurendaksid lairibaihendusse, transporti, veevarude haldamisse ja ringmajandusse tehtavate investeringute mõju, eriti Lõuna-Itaalias. Kõnealune piirkond on eriti mahajäänud immateriaalsete investeringute vallas. Kesk- ja kohalike asutuste suurem haldussuutlikkus tagaks investeerimisprojektide parema kavandamise, hindamise ja järelevalve ning aitaks paremini kindlaks teha ja kõrvaldada võimalikke kitsaskohti.
- (24) Kui muuta Itaalia avalik haldus tõhusamaks ja panna see paremini ettevõtjate vajadustele reageerima, mõjutaks see positiivselt ettevõtluskeskkonda, investeringuid ja ettevõtjate suutlikkust kasutada ära innovatsioonivõimalusi. 2015. aastal võeti vastu ulatuslik avalikku haldust reformiv seadus. Reformiga võeti käsile suurem osa ebatõhususe allikaid, nagu menetluste pikkus ja keerukus, läbipaistvuse puudumine, vajakajäämised riigiteenistuse haldamisel, riigiettevõtete ebatõhus juhtimine ja vähene digiteeritus. 2017. aasta lõpuks oli lõviosa reformist ellu viidud ja uue seaduse (Concretezza) toel käib selle rakendamine. Ent ebajärjekindel planeerimine, napid rahalised vahendid ja puudulik koordineerimine on tinginud viivitused digitaalsete avalike teenuste kasutuselevõtul sellistes kesketes valdkondades nagu internetimaksete süsteemid, mis aitaksid vähendada keerukust ja suurendada läbipaistvust. Riigiteenistujate suhteliselt kõrge keskmine iga ja üldiselt napid digioskused aeglustavad protsessi veelgi. Teisalt, kui on seatud selged eesmärgid ja samal ajal tagatud tulemuslik täitmine, on tulemused ilmsed: näiteks võib tuua avaliku halduse ja e-arveldamise elektroonilise turu kiire arengu. 2015. aasta avaliku halduse reformiga kavandati ka uut raamistikku kohalike avalike teenuste haldamise reformimiseks. Ent 2016. aasta novembris kuulutas Itaalia konstitutsioonikohus teatavate seadusandlike dekreetide, sealhulgas kohalikke avalikke teenuseid käsitleva dekreeidi vastuvõtmisel järgitud menetluse põhiseadusevastaseks. Seega on vaja uut seadusandlikku algatust kohalike avalike teenuste tõhususe ja kvaliteedi parandamiseks, muu hulgas eelistades võistupakkumist ametkonnasistestele lahendustele ja otsetoetustele.

- (25) 2018. aasta majandus- ja rahandusdokumendi (Documento di economia e finanza (NADEF) 2018) muudetud versioonis toodi projektide ettevalmistamine ja projektitsükli kvaliteedi suurendamine välja kui tegurid, millest sõltub investeringute tulemuslik taasalusamine Itaalias. Samas dokumendis teatati, et luuakse eritoetusfond peamiste taristuprojektide ettevalmistamiseks ja läbivaatamiseks. Veel üks toetusfond oli ette nähtud kohalike omavalitsusüksuste rakendatavate väiksemamahuliste projektide ettevalmistamiseks. Ent mitte kummagi fondi kohta ei ole veel välja antud rakendusdekreedi ja on võimalik, et fondidele eraldatakse vahendeid vähem kui 2018. aasta majandus- ja rahandusdokumendis algselt ette nähtud. 2019. aasta eelarveseaduses on mainitud Centrale per la progettazione (projektikeskuse) loomist, ent see organ ei ole veel tööle hakanud ja tundub, et selle loomiseks on vaja pikemaajalisi jõupingutusi. Mis puudutab toimimist, siis pole selge, kuidas projektikeskus suhestub munitsipaal- ja muude kohalike asutustega.
- (26) Ettevõtluskeskkonna parandamine teeks ettevõtlusega tegelemise hõlpsamaks ning paremad konkurentsi raamtingimused aitaksid vahendeid tõhusamalt jaotada ja tootlikkust suurendada. 2017. aasta augustis vastu võetud 2015. aasta iga-aastane konkurentsiseadus vajab nõuetekohast rakendamist. Lisaks sellele püsivad teatavates sektorites, nagu äriteenused ja jaemüügisektor, märkimisväärsed konkurentsitõkked. Reguleeriva raamistiku kvaliteedi parandamine tagaks võrdsed võimalused nii uuenduslikele platvormidele kui ka traditsioonilistele ettevõtjatele ning võimaldaks kõigil sektoritel kasutada koostöömajanduse ja ausama konkurentsi kogu potentsiaali. Teenuste kvaliteeti tõstaksid paremad konkurentsipõhised menetlused teenuste riigihankelepingute sõlmimisel ja avalike hüvede kasutamise kontsessioonide andmisel. Kuna avalike hangete süsteemi puhul puudub regulatiivne stabiilsus, võib see ohtu seada mõned varasemate reformide olulisemad eelised ja aidata kaasa investeringute edasilükkamisele. Turujärelevalve toodete üle on jaotatud erinevate organisatsioonide vahel, selles on palju kattuvusi ja puudub süsteem selle tõhusaks koordineerimiseks. See vähendab kontrollide tulemuslikkust nõudeid rikkuvate ettevõtjate poolse ebaausa konkurentsi ennetamisel.
- (27) Endiselt on muret tekitav Itaalia tsiviilkohtusüsteemi vähene tõhusus. 2017. aastal oli tsiviil- ja kaubandusvalduste lahendamiseks kuluv aeg kõigis kohtuastmetes endiselt liidu pikim. Kuigi esimese astme menetluste puhul tõdeti, et nende kestus on võrreldes 2016. aastaga suurenenud, hakkab ilmnema varasemate reformide positiivne mõju menetluste kestusele kõrgemates kohtuastmetes; samas on kohtumenetluse kuritarvitamise ennetamise ja kohtute töö tulemuslikkuse suurendamise vallas endiselt arenguruumi. Kassatsioonikohtule esitatavate kohtuasjade suur arv koos asjaoluga, et seelses maksuasjade kojas viiakse lõpule vähem kohtumenetlusi, mõjutab negatiivselt kohtu töö tõhusust ning tekitab küsimusi seoses maksualase õigusemõistmisega nii esimeses kui ka teises astmes. Üldiselt aitaks lihtsamate menetluseeskirjade asjakohane jõustamine tsiviilmenetlusi otsustavalt kiirendada. Sellega seoses on teatatud reformist tsiviilmenetluse lihtsustamiseks, ent seda ei ole veel parlamendile esitatud. Lisaks on probleeme sellega, et teise astme kohtutele esitatud vastuvõetamatute apellatsioonkaebuste väljasõelamiseks mõeldud vahendite kasutamine on endiselt piiratud ja ebajärjekindel, paljud haldusega tegelevad ametikohad on täitmata ja kohtuasjade menetlemise tulemuslikkuse vallas on kohtute lõikes endiselt erinevusi.
- (28) Itaalia on hiljuti teinud mõningaid edusamme oma korrupsioonivastase raamistiku parandamisel, muu hulgas tagades rikkumistest teatajatele parema kaitse, suurendades riikliku korrupsioonivastase ameti rolli selle rakendamisel ja võttes 2019. jaanuaris vastu uue korrupsioonivastase seaduse. Seaduse eesmärk on soodustada korrupsiooni tuvastamist ja sellevastast võitlust rangemate karistuste, paremate jälitustehnikate ja korrupsioonist teatajate leebema kohtlemisega. Samuti on seadusega ette nähtud, et esimeses kohtuastmes tehtud süüdimõistvad otsused enam ei aegu, ent see jõustub alles alates 2020. aastast. Viimati nimetatut on kauaoodatud positiivne areng, mis on kooskõlas rahvusvaheliste standarditega. Ent Itaalias ei suudeta endiselt tõhusalt korrupsiooniga võidelda, peamiselt seetõttu, et kriminaalmenetluste kestus püsib ülemäära pikk, sest hoolimata pakilisest vajadusest ei ole ikka veel reformitud kriminaalmenetluste süsteemi (sealhulgas apellatsioonkaebuste korda, et vältida kohtuvaidluste kuritarvitamist). Lisaks sellele püsivad lüngad teatavate kuritegude (näiteks avaliku sektori vahendite omastamise) eest süüdistuse esitamise raamistikus.

- (29) Hoolimata taas suurenenud turusurvest on Itaalia pangad jätkanud häid edusamme oma bilansi parandamisel. Ent tulenevalt suurest riskipositsioonist seoses riigivõlakirjadega on turu volatiilsus mõjutanud negatiivselt nende kapitalipositsioone, suurendanud rahastamiskulusid ja raskendanud pankade juurdepääsu tagamata hulgirahastamisele. Selleks et finantsstabiilsust veelgi kindlustada ja parandada laenuandmisvõimalusi majandusele, tuleb – eriti väikeste ja teise taseme pankade puhul – jätkata veel bilanssi jäänud viivislaenude ja ebatõenäoliselt laekuvate laenude hulga vähendamist. Kui pangad (eriti väiksemad pangad) teeksid edusamme regulatiivsete kapitalinõuete täitmisel, suurendaks see samuti süsteemi vastupanuvõimet välisšokkidele. Samuti on oluline tegeleda pankade struktuurselt väikese kasumlikkusega nende tõhususe suurendamise ja ärimudeli optimeerimise kaudu. Maksejõuetusreformi alla kuuluvate dekreetide õigeaegne rakendamine aitaks kiirendada ikka veel aeglaselt kulgevaid sundvõõrandamise ja tagatise sissenõudmise menetlusi ning suurendada veelgi pangandussektori vastupanuvõimet. Kompensatsioon, mida riik maksab selliste pankade aktsionäridele ja nende allutatud võlainstrumente omavatele jaeklientidele, kelle suhtes on eelnevalt algatatud likvideerimismenetlus, peaks olema rangelt suunatud eelneva ebasobivate toodete müügi sotsiaalse mõju maandamisele. Veelgi tuleks parandada pangandussüsteemi juhtimist, viies pärast õigusselguse saavutamist kiiresti lõpule suuri ühistupanku käsitleva 2015. aasta reformi.
- (30) Ettevõtjate peamiseks rahastamisallikaks on jätkuvalt pangalaenu. Ent väiksematel ja novaatorlikel ettevõtjatel on laenusamine ikka veel raske, eriti Lõuna-Itaalias. Muude liikmesriikidega võrreldes on kapitaliturg vähe arenenud, muu hulgas ka tulenevalt nõudlust piiravatest teguritest, nagu napid rahandusalased teadmised, hirm kaotada kontroll ettevõtte üle ja koormavad haldusnõuded. Viimastel aastatel on juurutatud mitu meetet rahastamisvõimaluste parandamiseks, mis on peamiselt puudutanud pankade antavat laenurahastust, ehkki väiksematel ja novaatorlikel ettevõtjatel on rahastusele juurdepääsul abi olnud ka turupõhistest meetmetest, nagu minivõlakirjad, alternatiivne investeerimisturg, riskikapital ja avaliku sektori otsetoetus. Kuna 2019. aasta eelarvega kaotatakse omakapitali toetussüsteem, võivad väheneda ettevõtjate stiimulid kasutada omakapitali kaudu rahastamist. Selleks et toetada tulemuslikult juurdepääsu pangavälisele rahastamisele, tuleb arvesse võtta väiksemate ja novaatorlike ettevõtjate vajadusi, samuti investorite võimalusi investeerimisprojekte hinnata. Rahastamisallikate mitmekesistamine parandaks ettevõtjate investeringute kaitset pangandussektori šokkide eest, toetades samal ajal innovatsiooni ja majanduskasvu.
- (31) Liidu vahendite kavandamine ajavahemikuks 2021–2027 võib aidata kõrvaldada mõningad soovitud nimetatud puudused, eelkõige 2019. aasta riigiaruande D lisas käsitletud valdkondades. See võimaldaks Itaaliale kõnealuseid vahendeid kindlaks määratud sektorite puhul võimalikult hästi ära kasutada, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi. Selle investeringu edu tagamiseks on oluline suurendada riigi haldussuutlikkust kõnealuste vahendite haldamisel.
- (32) Komisjon on Euroopa poolaasta (2019) raames Itaalia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2019. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2019. aasta stabiilsusprogrammi, 2019. aasta riikliku reformikava ja varasematel aastatel Itaaliale esitatud soovitude järeelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Itaalia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust tugevdada liidu üldist majandusjuhtimist, andes riigi tulevastesse otsustesse liidu tasandi panuse.
- (33) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2019. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁽⁸⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1.
- (34) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2019. riikliku reformikava ja 2019. stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitusel 1–5. Lisaks sellele aitavad need soovitusel rakendada esimest nelja euroala soovitusel 1. soovitusel osutatud eelarvepoliitilised meetmed aitavad muu hulgas tegeleda valitsemissektori suure võlaga seotud tasakaalustamatusega,

⁽⁸⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

SOOVITAB Itaalia võtta 2019. ja 2020. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada valitsemissektori esmaste netokulude vähendamine 2020. aastal 0,1 %, mis vastab iga-aastasele strukturesele kohandusele 0,6 % SKPst. Kasutada juhuslikke tulusid, et vähendada kiiremini valitsemissektori võla suhet SKPsse. Nihutada maksukoormus tööjõult mujale, sealhulgas vähendades maksukulusid ja reformides aegunud katastriväärtusi. Võidelda maksudest kõrvalehoidumise – eriti arvete esitamata jätmise näol – vastu, sealhulgas suurendades elektrooniliste maksete kohustuslikkust muu hulgas sularahamaksetele madalamate seaduslike künniste kehtestamisega. Viia lõpule eelmiste pensionireformide rakendamine, et vähendada pensionite osakaalu avaliku sektori kulutustes ning luua võimalusi muudeks sotsiaalseteks ja majanduskasvu ergutavateks kulutusteks.
2. Suurendada jõupingutusi deklareerimata töö vastu võitlemiseks. Tagada, et aktiivne tööturu- ja sotsiaalpoliitika on tulemuslikult integreeritud ning et see jõuab ennekõike haavatavate rühmade ja noorteni. Toetada naiste tööturul osalemist tervikliku strateegiaga, mis hõlmab muu hulgas juurdepääsu kvaliteetsetele lapsehoiuteenustele ja pikaajalisele hooldusele. Parandada haridustulemusi, muu hulgas asjakohaste ja sihipäraste investeeringute varal, ning soodustada täiendusõpet, sealhulgas digioskuste suurendamist.
3. Keskenduda investeeringutega seotud majanduspoliitikas teadusuuringutele, innovatsioonile ja taristu kvaliteedile, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi. Suurendada avaliku halduse töö tulemuslikkust, muu hulgas investeerides riigiteenistujate oskustesse, kiirendades digiüleminekut ning parandades kohalike avalike teenuste tõhusust ja kvaliteeti. Tegeleda konkurentsi piiravate asjaoludega, eriti jaemüügisektoris ja äriteenuste valdkonnas, muu hulgas uue iga-aastase konkurentsiseaduse kaudu.
4. Vähendada kõigis kohtuastmetes tsiviilmenetluste kestust, jõustades ja lihtsustades menetlusnorme, muu hulgas neid, mida seadusandja praegu kaalub, ning keskendudes eelkõige maksejõuetussüsteemidele. Suurendada korrupsioonivastase võitluse tulemuslikkust menetlusnormide reformidega, et kriminaalmenetluste kestust vähendada.
5. Soodustada pankade, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega pankade bilansside restruktureerimist, parandades tulemusi ja varade kvaliteeti, jätkates viivislaenude hulga vähendamist ja mitmekesisistades rahastust. Parandada väiksemate ja novaatorlike ettevõtjate pangandussektorivälisest rahastamist.

Brüssel, 9. juuli 2019

Nõukogu nimel
eesistuja
M. LINTILÄ